

TEHNOLOGIJA TOVORNIH TOKOV

(SKLOP TEHNOLOGIJA PROMETA)

1. Pojasni pojme, kot so: PROMET, TRANSPORT, KOMBINIRANI TRANSPORT, LOGISTIKA, INTEGRALNI TRANSPORT in FIZIČNA DISTRIBUCIJA.

PROMET-je širši pojem kot transport, saj obsega prenos ljudi, stvari, informacij in energije z enega mesta na drugo. V širšem smislu se lahko pojem promet vključuje tudi denarni, plačilni ter trgovski promet.

TRANSPORT-je gospodarska dejavnost, ki se ukvarja s premeščanjem oseb in stvari v geografskem prostoru. To premeščanje poteka po transportnih poteh s pomočjo transportnih sredstev in na podlagi ustrezne organizacije.

KOMBINIRANI TRANSPORT-je povezava dveh prometnih nosilcev v eni transportni verigi, pri čemer tovor ostane v istem transportnem sredstvu.

LOGISTIKA-je pojem, ki zajema fizični tok materiala in tok informacij od dobavitelja surovin, proizvajalca, trgovca do končnega potrošnika, ter skladiščenja.

INTEGRALNI TRANSPORT-je prenos blaga iz kraja v kraj, pri čemer je transportni proces organiziran tako, da prehaja tovor od enega udeleženca transporta do drugega s čim krajšimi prekinitvami upoštevajoč varnost tovora in druge kakovosti storitve.

FIZIČNA DISTRIBUCIJA-obsega premagovanje prostorskih in časovnih razdalj, obsega tudi vsa opravila v zvezi z gibanjem in mirovanjem blaga, ki nastanejo v procesu njegovega premeščanja od mesta proizvodnje do mesta potrošnje.

2. Pojasni delitev prometa glede na moč notranjih povezav oziroma glede na povezavo s transportno potjo.

Glede na moč notranjih povezav in glede na povezavo s prometnicami delimo:

- **TRDNO POVEZANI SISTEMI**(panoge, ki vsaka zase predstavljajo trdno povezani sestavljeni sistem, ki je tehnološko in organizacijsko povezan s prometnicami.
- **SISTEMI FLEKSIBILNIH POVEZAV**, to so panoge kjer vsaka zase predstavlja sistem, ki tehnološko in organizacijsko in neposredno ekonomsko ni povezan s prometnicami, (to so: cestni, zračni in pomorski promet).

3. Pojasni delitev prometa glede na tehnološke in organizacijske lastnosti.

Glede na tehnološke in organizacijske lastnosti delimo promet na:

- **REDNI ALI LINIJSKI**(poteka po vnaprej znanih in določenih dispozicijah, kot npr: vozni red, cena vozovnic in pogostnost)
- **PROSTI OZIROMA PO POTREBI**, lahko je tudi čarterski in tramperski (brez določenega voznega reda, ceno oblikujejo za vsako vožnjo posebej)
- **OBČASNI PROMET**

4. Naštej in opiši vrste prometa glede na pravno geografski kriterij in glede na prostorsko razširjenost.

Glede na pravno geografsko področje, po katerem se odvija promet ločimo:

- **MEDNARODNI PROMET**, ki ga delimo: promet med dvema državama, tranzitni promet, ter maloobmejni promet.
- **DOMAČI PROMET**, ki ga delimo na mestni promet, primestni promet in medkrajevni promet.

5. Opiši osnovne značilnosti, prednosti in slabosti CESTNEGA TRANSPORTA.

- **ZNAČILNOSTI** cestnega prometa je v ekonomiki, kjer je velik delež variabilnih (spremenljivih) stroškov v lastni ceni transportne storitve. Razmerje med fiksnimi (nespremenljivimi) stroški, ki so neodvisni od prevožene razdalje in variabilnimi stroški, ki so odvisni od prevožene razdalje (stroški goriva, popravila) znaša 20%:80%. Tako nizkega deleža stalnih stroškov nima nobena vrsta transporta. V cestnem transportu so možni načini prevoza: navadni, nujni, specialni, zbirni, kontejnerski in linijski.
- **PREDNOSTI CESTNEGA TRANSPORTA SO:**
 - omogoča dostavo od vrat do vrat
 - fizično preтовarjanje je zmanjšano, ker je potrebno naložiti in razložiti le enkrat.
 - vsaka država je dostopna s tovornjaki
 - cestni prevoz je mogoč 24 ur na dan
 - primeren za hitro in direktno dostavo hitrega pokvarljivega blaga in dnevnih prehranskih proizvodov.
 - je zanesljiv dopolnilen transport v povezavi z drugimi načini transporta.
- **POMANJKLJIVOSTI CESTNEGA TRANSPORTA SO:**
 - stroški transporta na večjih razdaljah so zelo visoki, kar je posledica visokega deleža spremenljivih variabilnih stroškov.
 - točnost, ki je v precejšnji meri odvisna od vremenskih, podnebnih in drugih razmer v cestnem prometu
 - varnost, ki je od vseh vrst transporta najslabša
 - varnost, ki je v cestnem prometu, 24-krat slabša kot na železnici
 - večji tovornjaki ne morejo voziti po ozkih cestah, zaradi nizkih podvozij, mostovih ali zožitve ceste zahtevajo obvoze.

6. Opiši osnovne značilnosti, prednosti in slabosti železniškega transporta!

- **ZNAČILNOSTI ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTA** izhaja iz njegove ekonomike, ki kaže, da je 70% stroškov obratovanja železnice, ki odpadejo na enotno transportno storitev, stalnih, samo 30% pa je spremenljivih stroškov. Iz navednega sledi, da je železniški transport ekonomično uporabljati pri prevozu večjih količin blaga na velikih razdaljah, ker se tako stroški na enoto znižujejo.
- **PREDNOSTI ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTA SO:**
 - razmeroma hitra in varna vrsta prevoza, ter pri masovnih količinah blaga in daljših razdaljah tudi ekonomična
 - zanesljivost, ki jo zagotavlja način poslovanja
 - varnost (24-krat večja kot v cestnem)
 - negativni vpliv na okolje je najmanjši
 - z vidika transporta je železniški transport v veliki meri neodvisen od vremenskih vplivov.

- **POMANJKLIVOSTI ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTA SO:**

- manjša dostopnost(v primerjavi s cestnim transportom)do pošiljatelj in prejemnikov blaga ter s tem v zvezi tudi manjša pogostnost
- potovalna hitrost,saj se v klasičnem železniškem transportu pošiljka povprečno samo 20% celotnega časa dejansko prevaža,ostalih 80% pa se porabi za začetno končno operacijo.

7.Opiši osnovne značilnosti,prednosti in slabosti zračnega prometa.

ZNAČILNOSTI zračnega prometa so predvsem o prevozu potnikov,ter hitro pokvarljivega blaga in je najmlajša vrsta transporta.Transportna sredstva so letala,ki so lahko potniška,tovorna in kombinirana.Ekonomika zračnih transportov izhaja iz stroškov obratovanja,ki se kaže v uporabljanju čim večjih letal velike nosilnosti na čim večjih razdlijah,brez vmesnega pristajanja ob polni izkoriščenosti letalskega prostora.Na krajših razdaljah se precej izgubi pri času izkoristku letala in stroških vkrcavanja in izkrcavanja tovora na enoto.

PREDNOSTI ZRAČNEGA TRANSPORTA SO:

- velika hitrost in točnost
- varnost(blago je kratek čas na potovanju,zato je manj možnosti za tatvine in izgube
- dostopnost

POMANJKLIVOSTI ZRAČNEGA TRANSPORTA je velika poraba goriva,ter v povprečju visoki prevozní stroški.Poleg visokih stroškov je njegova velika pomanjkljivost nesorazmerje med časom zadrževanja na letališčih in dejanskim časom prevoza,ko je blago v zraku.

8.Opiši osnovne značilnosti,prednosti in slabosti POMORSKEGA TRANSPORTA.

ZNAČILNOSTI pomorskega prometa so prekopi,ki povezujejo dvoje morij in oceanov.Morje je kot transportna pot,ki pa ga delimo na obalno in odprto morje.Odprto morje je odprto vsem,obalno morje pa pripada ozemlju določene države.Transportna sredstva v pomorskem transportu blaga so ladje in druga plovila,ki se uporabljajo za prevoz blaga.

PREDNOSTI POMORSKEGA PROMETA SO nizka cena,rednost in varnost.Najpomembnejša prednost pomorskega transporta je velika nosilnost prevoznih sredstev in najnižja poraba energije na enoto dela.

SLABOSTI POMORSKEGA PROMETA pa je počasnost,manjša pogostnost oziroma dostopnost,(razširjenost vodnih poti,ter ponekod odvisnost od vremenskih razmer).Pomorski promet je tudi manj točen.

9.Opiši osnovne značilnosti,prednosti in slabosti REČNEGA PROMETA.

ZNAČILNOSTI REČNEGA PROMETA:velika vlaganja v pristanišča,pomen reke s stališča plovnosti se kaže predvsem v dolžini plovnega toka,globini struge v klimatskih pogojih in v gospodarskih razvitosti območij,skozi katera reka teče.V rečnem transportu se kot transportna sredstva uporabljajo posebne rečne ladje.

PREDNOSTI REČNEGA PROMETA SO,velike tovarne zmogljivosti,nizka cena prevoza,možnost povezave z morjem,ter možnost skladiščenja.

POMANJKLIVOSTI REČNEGA PROMETA SO:

- vodne poti niso razširjene po celotnem ozemlju
- na transportni poti se pojavljajo naravne in umetne ovire
- plovnost je odvisna od vremenskih razmer
- rečni transport je zelo počasen

10. Opiši osnovne značilnosti, prednosti in slabosti CEVNEGA TRANSPORTA.

ZNAČILNOSTI CEVNEGA TRANSPORTA so tovari, ki se lahko transportirajo v tekočem, pol tekočem in plinastem stanju, ter nekatere vrste tovara v trdnem stanju. Trase cevovodov so enostavne, dopuščajo ostre zavoje in nagibe do 70 stopinj, ne onesnažujejo okolja, ne povzročajo nesreč v prometu, poleg tega pa je najcenejši način transporta.

PREDNOSTI: Posebnosti cevovodov so, da nimajo transportnih sredstev, obstaja le infrastruktura-cevovod z opremo. Njihova prednost je, da prevažajo samo tovor in tako ne poznajo praznih povratnih voženj kot v ostalih vejah prometa. Razlika je tudi v neprekinjenem dotoku, zato tudi niso potrebna skladišča.

SLABOSTI CEVNEGA TRANSPORTA je v njegovi neprilagodljivosti za morebitne smeri materialnih tokov, vsaka dodatna sprememba pa povzroči dodatna finančna vlaganja v posodobitev ali novogradnjo omrežja.

11. V čem je bistvena razlika med CEVNIM in ostalimi vrstami transporta?

Posebnost cevovodov je, da nimajo transportnih sredstev, obstaja le infrastruktura-cevovod z opremo. Njihova prednost je, da prevažajo samo tovor in tako ne poznajo praznih povratnih voženj.

12. Pojasni, členitev prometnega sistema po HORIZONTALI IN VERTIKALI.

ELEMENTI PROMETNEGA SISTEMA DELIMO PO HORIZONTALI: cestni, železniški, pomorski, zračni in rečni promet.

ELEMENTI PROMETNEGA SISTEMA PO VERTIKALI DELIMO GLEDE NA:

- **TEHNOLOŠKI VIDIK**, s tehnološkim procesom proizvodnje ustvarjamo nov proizvod.
- **TEHNIČNI VIDIK**, predstavlja osnovni sloj, ki ga sestavljajo tehnična sredstva.
- **ORGANIZACIJSKI VIDIK**, na notranjo organizacijo prometnega sistema in na njegove posamezne dele.
- **EKONOMSKI VIDIK**, prometni sistem je del gospodarstva oziroma ekonomskega sistema.
- **PRAVNI VIDIK**, pokriva vse predpise, ki veljajo v prometu.

13. Opiši, osnovne stopnje v razvoju TEHNOLOGIJE TRANSPORTA.

Zgodovinsko lahko govorimo o **TREH GLAVNIH STOPNJAH** v razvoju transporta. **ZAČETEK PRVE STOPNJE** je izum parnega stroja, posledica je hiter razvoj železniškega, rečnega in pomorskega transporta. **DRUGA STOPNJA** se je začela z iznajdbo motorja z notranjim izgorevanjem, kar je dalo zagon razvoju cestnega, kasneje tudi zračnega transporta, ki se odraža v načrtovanju integralnega transporta, kot sistema neprekinjene transportne verige, **TRETJA STOPNJA:** uvedba sodobnih transportnih tehnologij transporta, ki se izraža v načrtovanju integralnega transporta.

14. Naštej, tehnike OPRTNEGA SISTEMA transporta, ter pojasni osnovne značilnosti, prednosti in slabosti vsake tehnike.

V praksi so se razvile tri vrste tehnike:

TEHNIKA A: Prevoz cestnega vozila kot celote (vlečno+prikolica) na istem vagonu, vozniki tovornjakov spremljajo prevoz v posebnih spalnih vozovih. Vagoni za prevoz tovornjaka imajo spuščeno dno in so med seboj zglobno povezani, tako da so tovornjaki pri natovarjanju in raztovarjanju vozijo po vagonih.

PREDNOSTI TEHNIKE A: velika hitrost natovora in raztovora, minimalni stroški za opremljenost, ni potrebna pretovorna mehanizacija, ni potrebno posebno vlečno vozilo, saj vozniki tovornjakov sami natovarjajo in raztovarjajo blago.

POMANJKLJIVOSTI TEHNIKE A: velik delež mrtve teže vozila, stroški zaradi prevoza voznikov, tehnologija ne uporablja standardnih železniških vagonov, ampak specialne.

TEHNIKA B: Prevoz prikolic in polprikolic brez vlečnega vozila in voznikov tovornjakov. Natovor in raztovor se opravi na manipulativnih postajah s pomočjo posebnega vlečnega vozila ali dvigal.

PREDNOSTI TEHNIKE B: nizki stroški opreme, racionalna izkoriščenost voznega parka cestnih prevoznikov, delež mrtve v neto teži tovora je bistveno nižja kot pri A. -38%.

POMANJKLJIVOSTI TEHNIKE B: prevoz prikolic zaradi distribucije v mestnem prometu je skoraj onemogočen zaradi njihove dolžine, prekladanje prikolic in polprikolic zahteva več pozornosti kot prekladanje kompletnih cestnih vozil.

TEHNIKA C: Na vagonih se prevaža samo zgornji ustroj prikolic brez podvozja, uporaba zamenljivih zabojnikov, tovornjakov, ki jih lahko pretovarjamo kot kontejnerje. Delež mrtve teže je najmanjši. -12%.

PREDNOSTI TEHNIKE C: zamenljive zabojnike lahko prevažamo tako na specialnih žepastih železniških vagonih kot tudi na plato standardne konstrukcije, omogoča tudi popolno izkoriščanje kapacitet prevoznih sredstev in tudi zamenljive zabojnike, ki jih lahko brez posebnih zapletov uporabljamo tudi v kontejnerskem prometu.

POMANJKLJIVOSTI TEHNIKE C: zamenljivi zabojnik je relativno težak v primerjavi z utrjeno nadgradnjo vozila, pomankljivost je tudi ta, da če na manipulativnih postajah ne obstaja že ustrezna kontejnerska pretovorna mehanizacija, so potrebna večja vlaganja v ustrezno opremljenost.

15. Pojasni, osnovne značilnosti RO-RO transportnega sistema.

Za **RO-RO** je značilen horizontalni način vkrcavanja in izkrcavanja kopenskih prevozih sredstev s tovorom na posebne ladje, **RO-RO** je ena najpomembnejša oblika integralnega transporta, ki je nastala zaradi nujnosti zmanjšanja čakalnih časov ladij v zatrpanih lukah, ter po hitrejšem obračanju ladij.

CILJI RO-RO TEHNOLOGIJE SO:

- Povezovanje cestnega in železniškega transporta s pomorskim
- Odpravljanje zastojev v pristaniščih in hitrejšo obračanje ladij in blaga
- Varen prevoz težkih pošilk
- Optimizacija prometne infrastrukture

RO-RO tehnologija se večinoma uporablja na relacijah do 2000 navtičnih milj, zato se je tehnologija najbolj razvila v zaprtih morjih v tovrnem in potniškem prometu. Osnovna pomanjkljivost **RO-RO** tehnologije je slaba izkoriščenost ladijskega prostora **RO-RO** ladij.

16. Pojasni, značilnosti, prednosti in slabosti BIMODALNE TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE.

ZNAČILNOSTI BIMODALNE TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE:

- Kombinacija cestnega in železniškega transporta.
- Glavni element je polprikolica.
- Transformacija cestnega vozila v železniško in obratno.
- Vključuje prevoz polprikolic v večje nosilnosti.

PREDNOSTI BIMODALNE TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE SO:

Minimalne zahteve po terminalski opremi in prostoru, ni potrebna dodatna pretovorna oprema, preprostost in enostavnost terminalov, večji izkoristek nakladnega prostora bimodalnih prikolic, bimodalne prikolicice so uporabne tudi v klasičnem cestnem transportu.

SLABOSTI BIMODALNE TRANSPORTNE TEHNOLOGIJE PA SO:

- Ni možen takojšen dostop do kateregakoli tovarnega prostora
- Neprimeren za postanke med prometnimi koridorji
- Problem razporejanja železniških vozičkov
- Relativno velika teža prikolic
- Slaba vzdržljivost šasije polprikolic

17.Kdaj govorimo o FO-FO transportnem sistemu?

O FO-FO sistemu govorimo takrat,ko je nakladanje in razkladanje horizontalno in vertikalno.Tehnologija povezuje pristanišča na morski obali s pristanišči v notranjosti ob rekah,jezerih in kanalih.Blago potuje iz mesta A do mesta B po reki.V mestu B se nakladajo barže,ter se v mestu C razkladajo,od tam pa se s pomočjo vlačilcev vlačijo v tisti del pristanišča,ki je dostopen z večjimi ladjami.

18.Kaj je značilno za ACTS transportno tehnologijo?

Značilno za ACTS tehnologijo je prevoz posebnih kontejnerjev na železniških vozovih,s posebej gibljivimi okvirji.Za sistem ACTS so značilne naslednje prednosti:racionalno pretovarjanje,enostavne manipulacije,neodvisnost sistema,ter prilagodljivost pri uporabi.

19.Opiši,tehnične značilnosti cestnih transportnih sredstev.

POGONSKI AGREGAT:število in razvrstitev valjev,delovna prostornina,moč motorja,način polnjenja valjev,vrste goriva.

SKLOPI PRENOSA MOČI:sklopka,menjalnik,mostovi pogonskih osi,pomembno je število stopenj v menjalniku,prestave za počasno vožnjo,načini delovanja in upravljanja,retarder,izvdeba diferenciala ter število in lega pogonskih osi.

KOMPONENTE PODVOZJA:okvir vozila,elementi sistema vzmetenja.

KOMPONENTE UPRAVLJANJA:krmilni mehanizem mora zagotavljati enostaven,vendar natančen način upravljanja vozila brez večjih naporov voznika.

ZAVORNI SISTEM:sem spadajo delovna zavora,retarder in parkirna zavora.V zadnjem času so zavorni sistemi izpopolnjeni s sistemom ABS,EBS,ASR.

KABINA:mora ustrezati vsem varnostnim sistemom in hkrati voznikom zagotavljati preglednost udobje in funkcionalnost.

20.Opiši,PREVOZNE ZNAČILNOSTI cestnih transportnih sredstev.

ELEMENTI PREVOZNIH TRANSPORTNIH SREDSTEV SO:

- Dimenzije tovarnega prostora(dolžina,širina,višina)
- Nosilnost vozila
- Enostavnost raztovora in natovora
- Elementi varovanja tovora:predmeti in naprave,ki varujejo tovor med prevozom pred poškodbami in različnimi vrstami vplivi.

21.Pojasni,EKONOMSKE ZNAČILNOSTI cestnih transportnih sredstev.

EKONOMSKE ZNAČILNOSTI CESTNIH TRANSPORTNIH SREDSTVI SO:

- Vsaka investicija mora biti ekonomsko upravičena v osnovna sredstva.
- Pri obravnavi mora vozilo biti analizirano:stroški investicije v vozilo,stroški na prevožen kilometer in stroški popravil in vzdrževanja.

22.Pojasni,delitev transportnih sredstev v zračnem transportu po osnovnem gibanju.

Glede na osnovni način gibanja transportnih sredstev v zračnem transportu delimo v tri skupine **AEROSTATI,AREODINI IN OSTALA PREVOZNA SREDSTVA.**

AEROSTATI-masa teh vozil je manjša od mase izpodrinjenega zraka istih plovil.

AREODINI-letala,ki svoje gibanje v zraku ustvarjajo s pomočjo dinamične sile.

LETALA,ki svoje gibanje ustvarjajo s pomočjo potiska.

23.Pojasni pojem ugrez ladje in pomen oznak ugreza v ladji.

Pojem ugreza ladje je del ladje,ki je potopljen v vodo,in je razmak med spodnjim delom ladje in nivojem vode.Ta razmak predstavlja rezervni spodriv teže vode in ima velik pomen za stabilnost in varnost ladje.**OZNAKA UGREZA** se nahaja na bočni straneh ladje in kaže dovoljeno potopitev v različnih pogojih plovbe.

24.Pojasni,strukuro tehnologije prevoza tovora oziroma transportnega procesa tovora.

V TRANSPORTNEM PROCESU SO TRI OSNOVNE STOPNJE DELA:

PRIPRAVA-informacije o prevozu,sklepanje pogodb,izbira ljudi,sredstev.

PREVOZ-obveščanje,prevzem dokumentacije tovora,natovor in zlaganje tovora,potrditve prevzemne dokumentacije

ZAKLJUČEK-predaja dokumentov,analiza in obračun stroškov,izstavitev računa.

25.Opišite,izvedbo prevoza prevoza tovora v cestnem prometu.

STOPNJE PREVOZA DELIMO NA TRI FAZE:natovarjanje,prevoz in raztovarjanje.

PRVA FAZA-NATOVARJANJE:izvrševanje prevoza se prične z odhodom vozila na mesto natovora blaga,ki je navedeno v naročilu prevoza.

ZLAGANJE,ZAŠČITA IN SKLADIŠČENJE TOVORA:Če voznik sprejme tovor za več prejemnikov,mora biti na vozilu razporejen tako,da so posamezni deli pošiljk ne pomešajo in da je možen dostop do tovora.

ZLAGANJE-moramo z natovarjanjem zagotoviti stabilnost vozila,zaščito tovora,večjo varnost prevoza,da pa tudi z natovarjanjem povečamo produktivnost natovorne in raztovorne mahenizacijo.

ZAVAROVANJE TOVORA NA VOZILU-za zaščito tovora med prevozom je odgovoren prevoznik,ki lahko tovor zavaruje na več načinov(uporaba ponjav,priterjevanje tovora in z oznakami in napisi na tovoru).

DRUGA FAZA-PREVOZ:Naloge voznika so da med vožnjo mora spoštovati cestno-prometne predpise,upoštevati zakone o dnevnem počitku in dolžnost ima preveriti stabilnost tovora.

TRETJA FAZA-RAZTOVARJANJE:Voznik je dolžan poskrbeti za izvajanja carinskih postopkov pri osebi,ki je navedena na nalogu.

26.Kaj je produktivnost in kaj rentabilnost?

PRODUKTIVNOST-je v prometu razmerje med ustvarjeno storitvijo,izraženo v potniških ali neto tonskih km in vloženim živim delom izražena v številu zaposlenih ljudi v času delovnega procesa.

RENTABILNOST-je razmerje med ustvarjenim denarnim rezultatom in vrednostjo vloženih sredstev.Rentabilnost je odvisna od dejavnikov,ki delujejo na ekonomičnost in produktivnost,ter višina najetih sredstev.

27. Pojasni, specifične prevoze in opiši značilnosti vsake vrste.

Specifične prevoze imenujemo zaradi vrsta prevozov, ki uporabljajo specialna prevozna sredstva in je za njih potrebna dodatna organizacija dela, oprava imamo s posebnimi pogoji in imajo tudi posebno dokumentacijo.

V SPECIFIČNE PREVOZE SPADAJO:

- **PREVOZ NEVARNIH SNOVI**
- **PREVOZ HITRO POKVARLJIVEGA TOVORA**
- **PREVOZ IZREDNIH DIMENZIJ TOVORA**

Vsi ti prevozi morajo imeti posebna dovoljenja, ki jih izdajajo organi za notranje zadeve, inšpekcijske službe in sanitarne službe. Prevozniki, so dolžni, da upoštevajo navodila prej omenjenih služb.

NEVARNE SNOVI predstavljajo tovor, ki je občutljiv na zunanje vplive in zaradi njih lahko pride do požara, zastrupitve. Nevarne snovi so pri prevozu nevarne za ljudi, prevozna sredstva, ki jih prevažajo, ter objekte, ki se nahajajo v bližini nevarnih snovi.

NEVARNE SNOVI DELIMO V ŠTIRI SKUPINE:

HITRI POKVARLJIVI PROIZVODI (mesni proizvodi, mlečni proizvodi), **HITRO POKVARLJIVO BLAGO** (prehrambeni proizvodi), **NEVARNE SNOVI S SPREMSTVOM IN NEVARNE SNOVI**, ki se natovarjajo pod strokovnim nadzorom.

PREVOZ TOVORA IZREDNIH DIMENZIJ, šteje tovor pri katerem vozilo samo ali skupaj s tovorom v mejah s predpisom dovoljenih mer, mase ali obremenitvijo o izrednih prevozi presegajo omejitve kateregakoli elementa, ki odreja pravilnik o pogojih in načinu opravljanja izrednih prevozov na javnih cestah, ter o tranzitnih smereh o izrednih prevozi v Republiki Sloveniji.

Pravilniki deli izredne prevoze po zahtevnosti v **4 kategorije**:

- **PRVA KATEGORIJA**: prevozi z majhnimi preseganjem dovoljenih dimenzij, ter obremenitev.

- **DRUGA KATEGORIJA**: spadajo malo bolj zahtevni prevozi, pri katerem mora biti vsaj eno spremljevalno vozilo.

- **TRETJA KATEGORIJA**: sodijo najzahtevnejši prevozi, pri katerem sodelujejo prometni policisti.

- **ČETRTA KATEGORIJA**: vozila, ki že presegajo dovoljeno dimenzijo brez naloženega tovora, označena so s posebej rdečimi registrskimi tablicami.

28. Zakaj so potrebna pravila vožnje in počitkov voznikov?

Pravila so potrebna zato, da izboljšamo delovne in življenske pogoje voznikov motornih vozil, prav tako je eden izmed pomembnih dejavnikov tudi skladnost pogojev konkurence.

29. Kaj je tahograf, kakšen je njegov namen?

TAHOGRAFI je naprava, ki zapisuje voznikove aktivnosti (čas vožnje, odmori, čas počitka)

Namen tahografa je, da se spoštuje pravila vožnje in čas počitkov. Nesporno dejstvo je da je zaradi nezadostnih odmerkov odmorov in napačno razporejeni počitki, tudi vzrok za veliko število prometnih nesreč, tudi z najhujšimi posledicami za udeležence prometa.

